

Beknopt verslag Generale Synode 21-22 april 2022

Na 2 jaar vergaderen met en in beperkingen is op 21 en 22 april jl. de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland in Lunteren voltallig en met een complete, zeer gevulde agenda bijeen geweest.

1) Mw. ds. Anne Burghardt, secretaris generaal van de Lutherse Wereld Federatie presenteerde de hoofddoelstellingen van LWF: - steun aan behoeftigen, - inspanningen tot oecumene, - het verheffen van de profetische stem door theologisch onderzoek, - missionair, gericht op holistisch begrip. Dit leidt tot de huidige strategie die zich concreet kenmerkt door ondersteuning van de levende getuigenis van kerken in de wereld en bevordering van menselijke waardigheid, gerechtigheid en vrede. Daarbij wordt uitgebreid samengewerkt met de RK kerk, Doopsgezinden, Gereformeerden, Anglicanen en Methodisten, b.v. op het gebied van welvaartsevangelie. Sinds enkele jaren zijn er contacten met de Pinkster- en Orthodoxe kerken.

Ik had me niet gerealiseerd hoeveel leden de Lutherse kerken in de rest van de wereld hebben, namelijk zo'n 80 miljoen. Hun ledental groeit vooral op het zuidelijke halfrond. Omdat zij niet dezelfde ontstaansgeschiedenis kennen als de Lutherse kerken in vooral Europa roept dat nieuwe vraagstukken op rond beleving en beleid.

2) Onze DienstenOrganisatie presenteerde de voortgang van hun ingrijpende reorganisatie. Kerndoel is dat de inzet van Utrecht zich veel minder op eigen initiatieven baseert maar veel meer op activiteiten in de ondersteuning van gemeenten, ringen en classes. Het ruimschoots beschikbaar stellen van informatie via tijdschriften en digitale wegen en de inzet van en begeleiding door regionaal bekende consultants zijn voorbeelden die zo langzamerhand bij iedere kerkenraad zichtbaar zouden moeten zijn. Opvallend was de vraag van de directeur, Jurjen de Groot hoe om te gaan met het dilemma dat de Dienstenorganisatie werkt met een landelijk vastgestelde beleidsvisie en classes en lokale gemeenten met die van hen zelf die daarvan uiteraard kan verschillen. Ook kaartte hij aan dat hij veel wantrouwen ervaart. Ik heb aangeboden daarover nog eens van gedachten te wisselen.

3) De werkwijze en huishoudelijke regelingen van de Generale Synode zijn enigszins aangepast waarbij het geringer aantal synodeleden na de reorganisatie van 2019 mede een rol speelt. De ruimte voor de synode om agendapunten aan te dragen is groter geworden. Ook hebben we voorgesteld onze plaatsvervangers (secundi) meteen alle stukken toe te sturen. Overigens kampen we in onze classis met veel vacatures voor de secundi! Vanuit het oogpunt van diversiteit zou het heel mooi zijn als niet alleen mannen interesse tonen in deze functie.

4) Vernieuwing van de ambtsvisie in onze kerk is noodzakelijk teneinde kerkelijk werkers die in dienst zijn van een gemeente een waardige en passende ambtspositie te geven. De Bijbelse basis van het ambt wordt gevonden in de charismata die door Paulus uitgebreid zijn benoemd. Dit betekent dat alle leden van de gemeente door Paulus als priesters worden beschouwd en derhalve kunnen ook alle leden/priesters zegenen. Het onderscheid in het kerkelijke ambt wordt expliciet zichtbaar bij de metafoor: 'wat als een predikant eens niet de zegen geeft?' Dit leidt ertoe dat alle voorgangers in de eredienst - dus predikanten en bevoegd kerkelijk werkers - geordineerd (gewijd) in het ambt behoren te staan. Hoe de kerkorganisatie daar adequaat op moet worden ingericht is het komend jaar het hoofdonderwerp van de synode.

De prognose van het aantal leden en het aantal beschikbare geordineerde voorgangers geeft aan dat over 10 jaar de situatie in geheel Nederland vergelijkbaar wordt met de huidige praktijk in Friesland waar nu al elke zondag een aantal kerkelijke bijeenkomsten zonder gekwalificeerde voorganger plaatsvinden. Steeds opnieuw blijkt dat nogal wat kerkelijk werkers in schrijnende situaties verkeren omdat hun rechtpositie niet goed geregeld is bijvoorbeeld door bij voortduring kortdurende, kleine tijdelijke aanstellingen. Lokale kerken zijn werkgever. Ik heb de oproep

Beknopt verslag Generale Synode 21-22 april 2022

gedaan met ondersteuning van de classis nog eens in gesprek te gaan met de gemeenten wat de redenen daarvoor zijn en of er oplossingen te vinden zijn hiervoor.

5) Onze Protestantse Theologische Universiteit werkt voor de Bachelorfase nauw samen met de VU in Amsterdam en de RUG in Groningen. Haar vestigingsplaats is de VU. Onze Masterfase wordt eveneens op beide locaties aangeboden. De samenwerking met de VU verloopt stroef, de samenwerking met Groningen verloopt heel prettig, maar het aantal studenten in Groningen is erg laag en de in de ogen van de PThU excentrische ligging zou daarvoor de reden zijn. Omdat de huidige constructie teveel kost volgens de PThU wil zij onze opleidingen in Utrecht clusteren (unilocatie). Vanuit het moderamen en de Raad van Toezicht werd er grote druk op de synode uitgeoefend de voorgenomen verhuizing van de PThU naar Utrecht zonder meer goed te keuren. Dat had juist een zeer kritische en ontstemde synode tot gevolg. De kritiek kwam o.a. door de onduidelijkheid omtrent de benodigde samenwerkingsvormen voor de Bachelorfase, het sinds 1990 steeds wisselen door de PThU van vestigingsplaats en daardoor van samenwerking met de universiteiten, de fysieke verwijdering van relevante seminaria aan de VU en de gevolgen van verdere versnippering van de protestantse theologiebeoefening. De zeer kritische opstelling kwam ook door de geheimzinnigheid over de beoogde locatie.

De hele gang van zaken heeft mij verontrust. Ik heb tegen de voorgestelde verhuizing gestemd wegens het gevolgde proces en de door mij als zwak ervaren argumenten voor verhuizing.

6) Vanwege het afscheid van Yke Lunenburg (classis Groningen - Drenthe) uit het moderamen hebben we ouderling mw. Jolanda Aantjes- Lubbersen als opvolger benoemd. Zij is als kerkelijk werker actief in Hall, nabij Zutphen. Hiermee voeren we een van onze besluiten uit, namelijk het aanbrengen van meer diversiteit in het moderamen.

7) Prof. dr. Benno v.d. Toren, pionier bij 'Het Pand' in Groningen gaf toelichting op zijn deeltijd Leeropdracht Missionaire roeping waarvoor hij werkzaam wordt van de PThU: 'wereldwijde perspectieven op lokale missionaire roeping'. In het traditionele Nederlandse christendom zijn woorden erg gebruikelijk. Voor het delen van het evangelie, zowel buiten als binnen onze gevestigde orde worden rituelen echter steeds belangrijker (van beleren naar beleven). Zijn onderzoek oriënteert zich op de grenzen waarin binnen de seculiere cultuur in Nederland kan worden meegegaan of er juist tegenin gegaan moet worden.

De drie vieringen tijdens deze synode werden verzorgd door twee gemeentepredikanten en een geestelijke verzorger van defensie en een uit de ouderenzorg. Allen kozen voor overdenking van de evangelielezing rond de Emmaüsgangers.

Heleen Vrijhof, met dank aan mijn collega- synodelid Jan Wytse Boorsma, Workum.